

мунистическия Манифестъ (1847.), и най-много отъ всичко се разпространяваше утопическия социализмъ на французскитъ писатели отъ колѣното на Луи Блана, Сенъ-Симона и др., както и несистематизиранитъ възгледи на Прудона. Но Русия прѣзъ 60-тѣ години прѣживѣваше едно прѣходно врѣме: пролетариатъ у нея нѣмаше тѣй сцѣпленъ въ градоветъ, както въ другитъ латински земи, пакъ освѣнъ това, политическата реакция малко възможностъ даваше на интелигенцията да погледне на развитието тѣй, както гледаха на него нѣмскитъ хегелиянци отъ лѣвото крило. По една сурова необходимостъ, руската интелигенция се ограничи въ едни затворени условия, които сами удариха отпечатъкъ върху нейнитъ „теории“. Но теориитъ, идеци отъ тѣхъ, като прудонизма и утопическия социализмъ, не носѣха нищо ново. Новото въ тѣхъ бѣше това, че трѣбва да се върши пропаганда въ името на „новитъ идеи“; оригиналното още бѣше това, че прудонизмътъ провъзгласи собствеността за кражба, и държеше отговорни за злинитъ личноститъ, обикновено царетъ и духовенството. Но колкото „оригинално“ и да бѣше произнесена анатемата противъ собствеността, религията, царетъ и поповетъ, тя не съставляваше нищо ново за западна Европа. Тази анатема не проникваше и въ сжщността на противорѣчията между труда и капитала, които бѣха станали вопиющи въ срѣдата на мин. вѣкъ. „Азъ не само подържамъ заедно съ економиститъ, че собствеността не олицетворява нито морала, нито обществото — пишеше Прудонъ; но още, че тя по своя принципъ е прямо противна на морала и на обществото, тѣй сжщо, както политическата економия е антисоциална, защото нейнитъ теории сж диалектично противоположни на социалния интересъ.“<sup>1)</sup>

<sup>1)</sup> P.-J. Proudhon, *Système des contradictions économique ou philosophie de la misère*, 3-то изд. Paris 1867. t. II. стр. 237.